

Moje vzpomínky na konec druhé světové války

Je tomu 65 roků od konce druhé světové války. Nám osmdesátníkům, se v těchto dnech vracejí vzpomínky na ty dny. Byly to dny napětí, vzrušení, ale také strachu a hrůzy.

Narodil jsem se v Plzni – Božkově. Po velkém a nesmyslném nočním náletu amerických bombardérů 25. dubna na plzeňskou Škodovku rodiče naložili nejnужnější věci na čtyřkolový vozík a námi, třemi dětmi se pěšky vydali na chatu do lesa poblíž vesnice Srby u Nepomuku, 35 km vzdálené od Plzně. Do školy jsme už nechodili, ta byla beztak plně obsazena tzv. „národními hosty“ – Němci z rozbombardovaných německých měst a také těmi, kteří prchali před sovětskou armádou na západ.

Nebyli jsme sami. Na silnici se pohybovalo mnoho povozů a lidí, kteří utíkali před dalšími očekávanými nálety. Asi na poloviční cestě pod kopcem Vlčtejn se nad námi přehnal tři nízko letící řvoucí stíhačky – „hloubkaři“ a zároveň se ozval rachot palubních kulometů. Okamžitě jsme leželi v příkopu, nosem zarytí v trávě. Mysleli jsme, že střelba patří nám, ale letci zatím likvidovali vojenský konvoj z protější strany kopce.

Na chatě jsme zůstali asi měsíc, do konce války zbývalo asi 14 dní a pak asi ještě 14 dní, než začaly jezdit vlaky. Otec odjel na kole do práce a tak jsem jako nejstarší syn převzal jeho roli, abych chránil své dva mladší sourozence a maminku. Skoro všechny chaty byly obsazené, neboť jejich majitelé, stejně jako my, utekli před nálety na Plzeň.

Lesy byly plné německých vojáků, kteří prchali do zajetí k Američanům. Chatu jsme měli tehdy asi 2 km o samotě od vesnice a asi 300 m od ostatních chat. Že jsme se báli, nemusím ani psát. Přežili jsme tu dobu do 5. května, kdy jsme z rádia slyšeli, že Američané osvobodili Plzeň. Maminka rozstříhala prostěradlo, červené trenýrky a modrou košili a ušila malou československou vlajku. Že modrá měla trochu jiný odstín nám ani moc nevadilo.

Sedmého května do chat dorazila zpráva, že v Nepomuku jsou američtí vojáci a že jsou tam i černoši. O černoších jsme věděli jenom z obrázků a ze školy, proto jsme se druhý den ráno, samozřejmě bez svolení rodičů, vypravili do sedm kilometrů vzdáleného Nepomuku. Šlo nás dvanáct a cesta lesem a polními cestami nám nedělala potíže. Poprvé v životě jsme viděli černochoy a stálo to za to. Zubící se a vysmátí, jakoby nepoznali válku, která právě tady, v tomto kraji, skončila. Dostali jsme čokoládu, žvýkačky a drobné dárky. Prohlédli jsme si jejich stany, jejich zbraně, auta, tank a jiné zajímavosti. Po návratu domů jsme to my starší pořádně schytali.

Američané však v Nepomuku zůstali jen asi 10 dnů. Pak byla stanovena demarkační čára Karlovy Vary – Plzeň – České Budějovice a americká vojska se stáhla blíže k Plzni. Na jejich pozice se nastěhovala armáda sovětská. A jejich vojáci vynikali zvláště v chytání ryb. Nechytali na udici, ale pomocí granátů, panzerfaustů a dalších trhavin. Řeka Úslava byla na konci jejich pobytu téměř bez ryb.

Koncem května, když začaly jezdit vlaky, jsme se vraceli zpět do Plzně. Vagóny byly dřevěné – tzv. dobytčáky bez osvětlení, bez toalety a uvnitř jen osm dřevěných lavic. V Nezvěsticích se přejížděla pomyslná demarkační čára. Vlák zastavil na jižní straně nádraží. Do vagónu nastoupil sovětský voják s nakrouceným knírem v hodnosti staršiny v pověstných „půllitrech“ a s lucernou z koňského povozu. Každému cestujícímu posvítíl do obličeje a kontroloval doklady. Znal sice jenom azbuku, ale kontroloval. Především kulaté razítko. Běda tomu, kulaté razítko neměl. Musel z vlaku ven. Po provedené kontrole si staršina sedl na koleje před lokomotivu, ubalil si machorku a kouřil. Teprve potom vstal a vlak se mohl pohnout. Ujel jen několik desítek metrů na severní stranu nádraží, kde do vagónu nastoupil americký seržant

v nažehlené uniformě, kapesní svítilnou přejel vnitřek vagónu a po slovech „all right“ dal výpravčí stanice signál k odjezdu vlaku. Odbavení vlaku trvalo půl hodiny, někdy i mnohem déle, když „nebylo kulaté razítko“.

Jako kluci jsme to nechápali, většinou jsme ve vlaku usnuli. Až později jsme mohli srovnávat obě armády. Tehdy jsme ještě věřili, že nás Plzeňáky osvobodila americká armáda. Později nás přesvědčovali, o něčem jiném - že nás osvobodila armáda sovětská a Američané nás pouze obsadili. „Skutečného osvobození jsme se dočkali 21. srpna 1968!“

Bohudík, že si už dvacet let můžeme zase říkat pravdu!

Plk. v.v. Ing. Jan Hrubý, ÚZO Třebíč